

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSO del. Izabella Dyka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2020 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. K., A. M., J. M. i M. M. – jako następców prawnych Z. M.

przeciwko (...) S.A. w S.

na skutek apelacji strony pozwanej

o zapłatę

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 8 marca 2019 r. sygn. akt I C 2844/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zasądza od (...) S.A. w S. na rzecz M. M., J. K., A. M. i J. M. , tytułem zadośćuczynienia, kwoty po 14.750 zł (czternaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od kwot po 11.000 zł od dnia 27 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz ustawowymi odsetkami opóźnienia od kwot po 11.000 zł od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia 29 maja 2018 r. i od kwot po 14.750 zł od dnia 30 maja 2018r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo także co do odsetek liczonych od kwoty łącznej 15.000 zł za okres opóźnienia od dnia 27 listopada 2015r. do dnia 29 maja 2018r.;

II. zasądza od (...) S.A. w S. na rzecz M. M., J. K., A. M. i J. M. kwoty po 5.221,77 zł (pięć tysięcy dwieście dwadzieścia jeden złotych siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2017 do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od (...) S.A. w S. na rzecz M. M., J. K., A. M. i J. M. kwoty po 2.069,51 zł (dwa tysiące sześćdziesiąt dziewięć złotych pięćdziesiąt jeden groszy) tytułem kosztów procesu;

V. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:

- od powodów łącznie kwotę 87,14 zł (osiemdziesiąt siedem złotych czternaście groszy) z zaliczki zaksięgowanej pod pozycją (...)

- od (...) S.A. w S. kwotę 727,22 zł (siedemset dwadzieścia siedem złotych dwadzieścia dwa grosze);

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty po 1.012,50 zł (jeden tysiąc dwanaście złotych pięćdziesiąt groszy), tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Sławomir Jamróg SSA Paweł Rygiel SSO Izabella Dyka

Sygn. akt I ACa 1068/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 marca 2020r. sygn. akt I C 2844/17 Sąd Okręgowy w Kielcach zasądził od (...) S.A. w S. na rzecz Z. M. kwotę 59 000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 listopada 2015 r. do dnia zapłaty (pkt I), zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 20 887,09 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2017 do dnia zapłaty (pkt II), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt III), zasądził od pozwanej spółki na rzecz Z. M. kwotę 8 278,04 zł tytułem kosztów procesu (pkt IV), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych: od Z. M. kwotę 87,14 zł z zaliczki zaksięgowanej pod pozycją (...), a od (...) S.A. w S. kwotę 727,22 zł (pkt V) oraz zwrócił Z. M. kwotę 912,86 zł jako nadpłatę (pkt V).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiło ustalenie, że:

W dniu 25 maja 2015 r. w C. miał miejsce wypadek drogowy, w trakcie którego B. S. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki V. (...) jadąc ulicą (...) w kierunku ulicy (...) nie zachował szczególnej ostrożności podczas zbliżania się do oznakowanego przejścia dla pieszych, w wyniku czego potrącił przechodzącego po tym przejściu z prawej strony na lewą Z. M..

Po wypadku powód został zabrany karetką pogotowia do szpitala w C., a następnie do (...)Szpitala (...)w K. na oddział(...)gdzie przebywał do dnia 27 maja 2015 r. U powoda rozpoznano złamanie kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej lewej oraz złamanie nasady kości piszczelowej prawej i zakwalifikowano go do leczenia operacyjnego. W dniu 26 maja 2015 r. u powoda wykonano otwartą repozycję złamania kości piszczelowej lewej i stabilizację śrubami kaniulowanymi, założono szynę gipsową udową oraz wykonano repozycję złamania kości udowej prawej, założono opatrunek gipsowy udowy. Powód został wypisany ze szpitala z zaleceniem polegiwania, chodzenia o balkoniku tylko do łazienki z odciążaniem kończyny dolnej lewej.

Od dnia 11 lutego 2016 r. do dnia 15 lutego 2016 r. powód przebywał w szpitalu w B. na oddziale chirurgii urazowo – ortopedycznej, gdzie został przyjęty w trybie planowym celem leczenia operacyjnego uszkodzenia stożka rotatorów prawego barku. W dniu 12 lutego 2016 r. wykonano zabieg operacyjny – rewizję barku prawego – szycie stożka rotatorów. Przed wypadkiem powód nie leczył się ortopedycznie, nie cierpiał na schorzenia stawu barkowego prawego. Uraz stawu barkowego prawego miał związek z wypadkiem, jakiego doznał powód w dniu 25 maja 2015 r.

U powoda występuje stan po urazie wielomiejscowym, wielonarządowym – stan po złamaniu kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej lewej i leczeniu operacyjnym, pourazowa dysfunkcja w obrębie stawu kolanowego lewego, stan o złamaniu bliższej nasady kości piszczelowej prawej i leczeniu zachowawczym, stan po uszkodzeniu pourazowym pierścienia rotatorów stawu barkowego prawego i leczeniu operacyjnym, dysfunkcja pourazowa stawu barkowego

prawego. Łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 25%. U powoda nadal utrzymuje się pourazowa dysfunkcja w obrębie obu kończyn dolnych, głównie w obrębie kończyny dolnej lewej, stawu kolanowego lewego oraz pourazowa dysfunkcja w obrębie stawu barkowego prawego. Powód w okresie 7 dni po wypadku odczuwał silne dolegliwości bólowe związane z urazem, z koniecznością przyjmowania leków przeciwbólowych; po tym okresie dolegliwości bólowe stopniowo ustępowały i malała konieczność przyjmowania leków przeciwbólowych. Rokowania na przyszłość u powoda są niepewne, gdyż tego typu urazy powodują powstanie wcześniejszych zmian zwyrodnieniowych pourazowych. U powoda przed wypadkiem istniały wcześniejsze zmiany zwyrodnieniowe; ustalony trwały uszczerbek na zdrowiu uwzględnia te wcześniej istniejące zmiany. Powód wymagał i nadal wymaga okresowego leczenia rehabilitacyjnego. Przez ok. 3 miesiące po wypadku wymagał pomocy osób trzecich z uwagi na uraz kończyn dolnych i stawu barkowego przy zaspokajaniu podstawowych czynności dnia codziennego takich jak większa toaleta, gotowanie, sprzątanie, robienie zakupów w wymiarze 3 - 4 godzin na dobę. Powodowi w czynnościach dnia codziennego pomagali członkowie jego najbliższej rodziny: synowa B. F., córka J. K., syn A. M. i żona M. M.. Przez ok. 3 miesiące powód miał założone opatrunki gipsowe udowe, był unieruchomiony w łóżku, członkowie rodziny myli go w łóżku, podawali posiłki. Po zdjęciu gipsu powód rozpoczął rehabilitację – naukę chodzenia; powód korzystał przy tym z odpłatnych usług rehabilitacyjnych rehabilitanta który przychodził do domu powoda, z uwagi na czas oczekiwania na zabiegi w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia, następnie zaś w październiku 2015 r. korzystał z rehabilitacji w ramach NFZ. Na wizyty lekarskie, zabiegi rehabilitacyjne w przychodni powoda wozili członkowie rodziny, z uwagi na jego trudności w poruszaniu się i konieczność pomocy w rozbieraniu się i ubieraniu. Po wypadku powód był rozdrażniony i sfrustrowany, przeszkadzało mu brak pełnej sprawności i konieczność korzystania z pomocy innych osób. Przed wypadkiem powód był aktywny zawodowo, wykonywał również szereg prac wokół domu – porządkował podwórko, pracował w ogrodzie przy pielęgnacji drzew i kwiatów, samodzielnie prowadził samochód. Po wypadku powód zaprzestał jazdy samochodem z uwagi na dolegliwości bólowe nóg i barku, nie pracuje również w ogrodzie.

W dacie zdarzenia powód zatrudniony był w Spółdzielni Pracy (...) na podstawie umowy na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy. Po wypadku powód przebywał na zwolnieniu lekarskim oraz korzystał z urlopu wypoczynkowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonywał kontroli zasadności przebywania powoda na zwolnieniach lekarskich, stwierdzając każdorazowo, że zaświadczenia o czasowej niezdolności do pracy powoda są prawidłowe. Po okresie 182 dni zwolnienia lekarskiego powód przeszedł na emeryturę. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim powodowi wypłacany był zasiłek chorobowy w wysokości 80 % średniego wynagrodzenia, w związku z czym powód uzyskał dochód niższy o 16 074,70 zł. Powód zgłosił szkodę pozwanemu towarzystwu ubezpieczeniowemu. W toku postępowania likwidacyjnego strona pozwana ustaliła trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w łącznej wysokości 16 %. Decyzją z dnia 25 maja 2015 r. strona pozwana przyznała powodowi zadośćuczynienie w kwocie 16 000 zł. Pismem z dnia 30 lipca 2017 r. powód zażądał od strony pozwanej wypłaty na jego rzecz tytułem zadośćuczynienia kwoty 100 000 zł.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy przyjął, że powództwo Z. M. przeciwko (...) S.A. w S. o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania, co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przyczynienia się Z. M. do przedmiotowego wypadku. Odwołując się do art. 362 k.c. wskazał, że nie zostało wykazane powiązanie kauzalne i obiektywna nieprawidłowość zachowania powoda. Przyczyną przedmiotowego wypadku był fakt, iż kierujący B. S. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki V. (...) nie zachował szczególnej ostrożności podczas zbliżania się do oznakowanego przejścia dla pieszych. Do potrącenia powoda doszło w sytuacji, w której powód przechodził równym tempem z prawej strony na lewą jezdnię i znajdował się w połowie przejścia dla pieszych - w tym czasie na przejściu dla pieszych samochodem wjeżdżał już B. S., a z przeciwnego toru jazdy w stosunku do kierunku jazdy B. S. nadjeżdżał inny samochód, przed samochodem prowadzonym przez B. S. na jego torze jazdy nie jechały inne samochody, a B. S. miał zachowaną pełną możliwość obserwacji jezdni i gdyby B. S. zatrzymał się przed przejściem dla pieszych, nie doszłoby do potrącenia powoda. Nie wykazano by powód naruszył nakazy wynikające z art. 3 ust. 1 i 13 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu

drogowym. To kierujący pojazdem był zgodnie z treścią art. 26 ust. 1 ustawy, zbliżając się do przejścia dla pieszych, obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustąpić pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na przejściu.

Sąd podkreślił bezsporność okoliczności, iż pozwany (...) S.A. w S. jako ubezpieczyciel jest odpowiedzialny za sprawcę wypadku samochodowego z dnia 25 maja 2015 r. Oceniając wysokość należnego zadośćuczynienia Sąd pierwszej instancji odwołał się do art. 445 § 1 k.c. i wynikających z orzecznictwa zasad rekompensaty krzywdy i podał, że na wysokość zasądzonej kwoty wpływ miały konsekwencje zdarzenia tj uzaru wielomiejscowego i wielonarządowego w tym złamania kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej lewej oraz złamania nasady kości piszczelowej prawej i związane z tym pobyty w szpitalach i konieczność poddania się zabiegom i operacjom. Nadto Sąd uwzględnił, że w okresie od dnia 11 lutego 2016 r. do dnia 15 lutego 2016 r. powód przebywał w szpitalu w B. na oddziale (...), gdzie został przyjęty w trybie planowym celem leczenia operacyjnego uszkodzenia stożka rotatorów prawego barku i dniu 12 lutego 2016 r. wykonano zabieg operacyjny – rewizję barku prawego – szycie stożka rotatorów. Sąd podkreślił, że uraz barku pozostaje w związku przyczynowym z przedmiotowym wypadkiem. Przed wypadkiem powód nie leczył się ortopedycznie, nie cierpiał na schorzenia stawu barkowego prawego. Wskutek wypadku u powoda nastąpił trwały uszczerbek na zdrowiu - pourazowa dysfunkcja w obrębie stawu kolanowego lewego i pourazowa dysfunkcja stawu barkowego prawego. Rokowania na przyszłość u powoda są niepewne. Powód wymagał i nadal wymaga okresowego leczenia rehabilitacyjnego. Wypadek miał też wpływ na aktywność zawodową powoda, który po okresie wykorzystania 182 dni zwolnienia lekarskiego i urlopu wypoczynkowego, przeszedł (czego wcześniej nie planował) na emeryturę, gdyż nie był w stanie wrócić do pracy. Ograniczenia ruchowe stanowią dla niego dyskomfort w związku z brakiem możliwości prowadzenia samochodu, pielęgnowania ogrodu, swobodnych spacerów.

Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że przez ok. 3 miesiące po wypadku powód wymagał pomocy osób trzecich z uwagi na uraz kończyn dolnych i stawu barkowego przy zaspokajaniu podstawowych czynności dnia codziennego takich jak większa toaleta, gotowanie, sprząatanie, robienie zakupów, był w związku z tym rozdrażniony i sfrustrowany, przeszkadzał mu brak pełnej sprawności i konieczność korzystania z pomocy innych osób.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji przyznana przez pozwane (...) tytułem zadośćuczynienia kwota 16 000 nie rekompensuje powodowi w pełni krzywdy, jakiej doznał on wskutek wypadku.

Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, iż co do zasady dopiero łączna kwota 75 000 zł zrekompensuje powodowi doznaną krzywdę. Jest to bowiem kwota adekwatna do stopnia charakteru uszczerbku na zdrowiu i doznanych cierpień.

W związku z powyższym tytułem dalszego zadośćuczynienia należało zasądzić kwotę 59 000 zł. W pozostałym zakresie powództwo o zadośćuczynienie uległo oddaleniu jako wygórowane.

Co do żądania zasądzenia odsetek od kwoty zadośćuczynienia Sąd Okręgowy odwołał się do art. 455 k.c., art. 817 § 1 i 2 k.c., i art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. 2018, poz. 473) i wskazał, że zasadą jest, iż zadośćuczynienie za krzywdę staje się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego (pokrzywdzonego) do spełnienia świadczenia odszkodowawczego. Od tej zatem chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.). Wprawdzie rozmiar krzywdy i szkody, a tym samym wysokość zgłoszonego żądania podlega weryfikacji w toku procesu, nie zmienia to jednak faktu, że chodzi o weryfikację roszczenia wymagalnego już w dacie zgłoszenia. Powód zgłosił swe roszczenia pozwanemu (...) w zakresie zadośćuczynienia pismem z dnia 30 lipca 2017 r. i jak wynika z akt szkody pismo to wpłynęło do ubezpieczyciela w dniu 4 sierpnia 2015 r., ponieważ jednakże powód żąda zasądzenia na jego rzecz od późniejszej daty (uwzględniając nawet 30 – dniowy termin dla ubezpieczyciela), odsetki na rzecz powoda od kwoty zadośćuczynienia zasądzono zgodnie z żądaniem pozwu.

Uzasadniając orzeczenie o odszkodowaniu Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 444 § 1 k.c. i zwrócił uwagę, że powód przy zaspokajaniu podstawowych czynności dnia codziennego takich jak większa toaleta, gotowanie, sprząatanie, robienie zakupów korzystał z pomocy w wymiarze 3 - 4 godzin na dobę. Daje to łącznie 93 dni (5 dni w maju, 30 dni czerwca, 31 dni lipca i 27 dni sierpnia), co przy przyjęciu 4 godzin dziennie przy stawce wskazane przez powoda 8

zł za godzinę daje z tego tytułu odszkodowanie w kwocie 2 976 zł. Za zasadne Sąd uznał też żądanie odszkodowania związanego z kosztami transportu sanitarnego powoda ze szpitala do miejsca zamieszkania, wykazanymi stosowną fakturą VAT, oraz rekompensującego koszty wizyt lekarskich powoda, korzystania z rehabilitacji w przychodni. Zasadnym było też uwzględnienie również kosztów wypożyczenia sprzętu ortopedycznego (łóżka) z uwagi na unieruchomienie powoda – jak wynika z przedłożonych faktur powód korzystał z łóżka 2 miesiące, podczas gdy był osobą leżącą przez 3 miesiące.

Co do utraconych dochodów Sąd Okręgowy wskazał, iż powód przebywał na zwolnieniu lekarskim 182 dni, w tym również w czasie leczenia urazu barku. Przebywanie na zwolnieniu lekarskim wiązało się zaś z otrzymywaniem wynagrodzenia w wysokości 80 % średniego miesięcznego wynagrodzenia, w związku z czym powód utracił dochód w wysokości 16 074,70 zł. Ostatecznie zatem zasądzono na rzecz powoda tytułem odszkodowania kwotę 20 887,09 zł, w tym: kwotę 16 074,70 zł tytułem utraconego zarobku, kwotę 867,84 zł tytułem kosztów dojazdów do placówek medycznych i transportu sanitarnego, kwotę 2 976 zł tytułem kosztów opieki osoby trzeciej oraz kwotę 968,55 zł tytułem kosztów leczenia.

Odsetki zostały zasądzone po upływie 30 dni od doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu. Wskazać bowiem należy, iż w toku postępowania likwidacyjnego powód nie zgłosił żądania zapłaty odszkodowania w żadnym zakresie. Strona pozwana została skutecznie wezwana do zapłaty odszkodowania w tym zakresie dopiero na skutek doręczenia jej odpisu pozwu.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd powołał art. 100 k.p.c.,

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając orzeczenie w pkt I, II, IV, V pkt 2 w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego, a w szczególności:

- a) art. 379 § 4 kpc w zw. z art. 325 kpc poprzez niewskazanie w sentencji wyroku sędziego orzekającego w sprawie,
- b) art. 217 § 2 i 3 kpc w związku z art. 278 § 1 kpc poprzez niewłaściwe zastosowanie i oddalenie wniosku dowodowego zgłoszonego przez stronę pozwaną w piśmie procesowym z dnia 20-06-2018 r. o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka R. W.,
- c) art. 232 kpc w związku z art. 227 kpc i art. 233 § 1 kpc poprzez nieuwzględnienie faktu, iż brak w karcie informacyjnej hospitalizacji po wypadku rozpoznania urazu barku:
  - nie wykonano żadnych badań w zakresie barku prawego, powodowi zalecono poruszanie się w balkoniku, co nie byłoby możliwe w przypadku urazu barku
  - zaświadczenie (opinia lekarska) ZUS 03 września 2015 nie wspomina o urazie barku, co więcej wskazuje na poruszanie się przez powoda o kulach, co nie byłoby możliwe w przypadku urazu barku,
  - zaświadczenie z poradni ortopedycznej z 18 grudnia 2015 mówi jedynie o urazie obu kończyn dolnych,
  - oceniający następstwa wypadku lekarz zaufania (...) nie odnotowuje stłuczenia barku prawego (badanie 23 października 2015),
  - urazowi barku przeczy treść wyroku, jaki zapadł w sprawie karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym w B. do sygn. (...) w dniu 31.10.2016 r.,
- d) art. 316 § 1 kpc poprzez nierozpoznanie istoty sprawy,
- e) art. 11 kpc poprzez nieuwzględnienie treści wyroku, jaki zapadł w sprawie karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym w B. do sygn. (...) w dniu 31.10.2016 r., a który stosownie do art. 11 kpc wiąże Sąd w niniejszym postępowaniu. Zgodnie z treścią wyroku B. S. został uznany za winnego zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, tj.

nieumyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa, przez co spowodował u powoda złamanie obu kości piszczelowych i nadłamanie kości udowej prawej.

2. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności przepisów art. 361 kc, w związku z art. 824' § 1 kc i art. 444 oraz 445 § 1 kc poprzez błędną wykładnię i zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia w rażąco wygórowanej wysokości obejmujących także następstwa leczenia barku.

Strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K.do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania za obie instancje.

Powód w odpowiedzi wniósł o oddalenie apelacji o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego dodatkowo ustalając, że w dniu (...) Z. M. zmarł. Spadek po nim nabyła żona M. M. oraz dzieci J. K., A. M. i J. M. po 1/4 części.

/ dowód odpis skrócony aktu zgonu USC w S. (...) k.287 oraz akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 22.10.2020r. Rep.(...) (kanc. Not. Notariusza A. K. (1) w B.) k. 284/.

Śmierć strony spowodowała zawieszenie postępowania apelacyjnego toczącego się pod sygnaturą(...) i jego podjęcie z udziałem następców prawnych pod nową sygnaturą I ACa 1068/20.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Nieadekwatnie skarżąca powołuje się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1997 r. II UKN 313/97 OSNP 1998/15/466, skoro po pierwsze w odpisie wyroku doręczonym stronie pozwanej nie był wskazany żaden inny sędzia, a po drugie oryginał wyroku wskazuje jako sędziego orzekającego SSR K. L. (k.234), która była wskazana jako Sędzia Przewodniczący zarówno w protokole ogłoszenia wyroku (k.233) jak i w protokole rozprawy, po zamknięciu której doszło do wydania wyroku (k.232). Ta osoba też figuruje w zarządzeniu z dnia 25 października 2017r. o przydziale sprawy do referatu (k.1). Wadliwość zaś sporządzenia odpisu orzeczenia, doręczonego stronie nie ma żadnego wpływu na rozstrzygnięcie.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 11 k.p.c. skoro ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego wiążą sąd cywilny tylko co do popełnienia przestępstwa. Norma ta nie wyklucza poczynienia w postępowaniu cywilnym dodatkowych ustaleń, istotnych z punktu widzenia przesłanek odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody, w tym także dotyczących okoliczności pomijanych jak i wyeliminowanych przez sąd karny z opisu zarzucanego czynu zabronionego.

Niewątpliwie w karcie informacyjnej z dnia 27 maja 2015r. (...)Szpitala (...)w K. oraz w zaświadczeniu ZUS z dnia 3 września 2015 nie wskazano w ramach rozpoznania urazu barkowego. Nie oznacza to jednak, że taki uraz nie mógł ujawnić się później. Nawet jeżeli w zaleceniach Szpitala wskazano chodzenie o balkoniku to nie oznacza to domniemania faktycznego, że powód nie doznał obrażeń okolic barkowych. Wówczas w tym szpitalu nie wykonano bowiem USG barku. W notatce urzędowej z dnia 25 maja 2015r. stwierdzono obok złamań także ogólne potłuczenia ciała. Potłuczenia potwierdził powód w zeznaniach z dnia 27 maja 2015r. Przebieg kolizji wskazany z opinii biegłego ds. rekonstrukcji wypadku, wydanej w postępowaniu karnym, nie wyklucza potwierdzonego w zeznaniach świadka P. L. i Z. M. upadku po uderzeniu przez pojazd sprawcy. Bóle zaś związane z uszkodzeniem barku nie musiały się ujawnić od razu skoro z wyjaśnień powoda wynika, że przez pierwsze miesiące po wypadku leżał i nie ruszał się. W badaniu USG z dnia 26 października 2015r. wykonanym przez Szpital (...) w C. stwierdzono zaś już znaczny konflikt rotatorów z wyrostkiem łopatki. Wprawdzie ujawniono także w stawie barkowo-obojęzycznym zmiany zwyrodnieniowe jednak zmiany zwyrodnieniowe nie dotyczyły uszkodzenia rotatorów a ponadto jak zauważył Sad Okręgowy tego typu wypadek może spowodować przedwczesne ujawnienie zmian zwyrodnieniowych. Ograniczoną ruchomość barku stwierdzono w dniu 11 lutego 2016r. w badaniu przedmiotowym ZOZ w B.. Uszkodzenie urazowe

barku, w tym uszkodzenie stożka rotatorów prawego barku potwierdzono w Historii Choroby z dnia 11 lutego 2016r., w karcie leczenia szpitalnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w B. z dnia 18 lutego 2016r, oraz w karcie informacyjnej (...) Szpitala (...)w B.. Badania USG barku prawego z dnia 16 października 2017r. i 27 października 2017r. wskazuje na uszkodzenie mięśnia nadgrzbietowego.

Biegły lek. med. A. K. (2) stwierdził zaś jednoznacznie, że uszkodzenie stożka rotatorów nastąpiło z powodu obrażeń odniesionych w wypadku z dnia 25 maja 2015r. (k155). W uzupełnieniu opinii, w tym wyjaśnieniach ustnych biegły potwierdził, że wskazane uszkodzenie barku wynika z urazu. Biegły to stanowisko logicznie uzasadnił brakiem jakichkolwiek danych w dokumentacji lekarskiej świadczących o istnieniu tego typu uszkodzenia przed wypadkiem oraz brakiem wcześniejszego leczenia ewentualnego zwyrodnienia barku. Potwierdzeniem tego jest także opinia lekarska ZUS z dnia 26 kwietnia 2016r. z której wynika, że leczenie uszkodzenia stożków barku prawego, które powoduje ograniczenie ruchomości barku, rozpoczęło się dopiero 11 lutego 2016r. jak zaś ustalono w sprawie powód był w pełni sprawny przed wypadkiem. Dawało to podstawy do przyjęcia, że uszkodzenie barku to dalszy skutek zdarzenia, który nie ujawnił się bezpośrednio po wypadku lecz później.

Strona pozwana nie wykazała zaś innej bardziej prawdopodobnej przyczyny zespołu bólowego stawu barkowego prawego, stąd zarzut naruszenia art. 232 kpc w związku z art. 227 kpc i art. 233 § 1 kpc nie jest zasadny. Nawet jeżeli uszkodzenie stożka rotatorów może być (jak podaje apelujący) skutkiem długotrwałych zmian chorobowych, to długotrwała choroba zwyrodnieniowa nie została wykazana.

Słusznie więc Sąd Okręgowy przyjął istnienie związku przyczynowo - skutkowy pomiędzy zdarzeniem a wskazanym uszczerbkiem. Nie doszło więc do naruszenia art. 361§1 k.c.

Sąd Okręgowy oceniając szkodę majątkową i krzywdę powoda związaną z uszczerbkiem na zdrowiu spowodowanym wypadkiem rozpoznał istotę sprawy i zarzut w tym zakresie jest oczywiście nieadekwatny. Tu dodatkowo należy podkreślić, że na rozmiar uszczerbku wpływ ma przede wszystkim uszkodzenia kończyn dolnych, gdyż to ze złamaniem kłykcia przyśrodkowego kości piszczelowej lewej, urazem w obrębie stawu kolanowego lewego i złamaniem bliższej nasady kości piszczelowej prawej był związany silny ból trwający przez siedem dni. To złamania miały też największy wpływ na brak ruchomości przez pierwsze miesiące, konieczność zakupu leków i sprzętu medycznego, korzystania z opieki innych osób, konieczność dalszych działań medycznych związanych z usunięciem śrub, dojazdów z tym związanych jak i wpływ na dalsze ograniczenie ruchomości. Uraz barku zwiększył tylko konieczność leczenia operacyjnego i koszty leczenia oraz pogłębił negatywne następstwa wypadku, a w konsekwencji wpłynął za zwiększenie cierpień Z. M..

Przy ustalaniu zadośćuczynienia uwzględnia się wiek poszkodowanego, stopień cierpień psychicznych, ich intensywność i czas trwania, nieodwracalność następstw tego rodzaju skutków zdarzenia, szanse i rokowania na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej i bezradności życiowej oraz inne czynniki podobnej natury (zob. wyrok SN z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07, Lex nr 3696691). Sąd Okręgowy uwzględnił prawidłowo wszystkie te okoliczności. Jakkolwiek powód nie był w chwili zdarzenia młodą osobą to jednak był zdrowy i sprawny. Na skutek wypadku doznał złamań z czym wiązał się ból fizyczny. Nawet jeżeli pobyty w szpitalu nie były długie, to były związane z operacjami co wiąże się nie tylko z cierpieniem fizycznym i niedogodnościami żywymi, w tym związanymi z komicznością dojazdu lecz także natywnymi odczuciami psychicznymi. Sąd Okręgowy uwzględnił też zasadnie negatywne odczucia związane z okresem pełnego unieruchomienia i korzystania z pomocy osób trzecich a także rozmiar i trwałość uszczerbku fizycznego, który przełożył się na sposób życia powoda.

Słusznie Sąd pierwszej instancji zwracał uwagę, że wysokość zadośćuczynienia musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, przy uwzględnieniu skali i zakresu następstw uszkodzenia ciała i sytuacji życiowej poszkodowanego (por. także wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 30 stycznia 2004 r., sygn. akt I CK 131/03, OSNC 2005).

Sąd drugiej instancji, jako Sąd meriti, władny jest zmienić wysokość zadośćuczynienia, tylko jeżeli przyznane jest rażąco nieodpowiednie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 r. I CK 219/04 nie publ. LEX nr 146356). W tej zaś sprawie zasądzona zaskarżonym wyrokiem kwota zadośćuczynienia była odpowiednia.

Wobec wypłaty na etapie likwidacji szkody kwoty 16000zł Sąd Okręgowy prawidłowo zasądził tytułem zadośćuczynienia kwotę 59000zł. Zarzut naruszenia art. 445§1 k.c. nie jest zasadny.

Sąd Apelacyjny co do zasady podziela ocenę Sądu Okręgowego co do wymagalności obowiązku zapłaty zadośćuczynienia. Tu jednak trzeba poszerzyć rozważania i zwrócić uwagę, że powód nie ujawniał w toku postępowania karnego oraz w toku postępowania likwidacyjnego przed ubezpieczycielem bólu barku. Ponadto dopiero w badaniach USG z dnia 26 października 2015r ujawniono uszkodzenie barku. Przy zgłoszeniu szkody z dnia 30 lipca 2015r. k.100 dokumenty wskazujące na ten uszczerbek na zdrowiu nie mogły jeszcze zostać zgłoszone. W samym zgłoszeniu powoływano wprawdzie ogólne potłuczenia jednak nie wskazywano na uszkodzenie barku, które pozwalałoby ubezpieczycielowi na samodzielną ocenę negatywnych skutków w tym związanych, w tym ocenę konieczności wykonania repozycji- szycia stożka rotatorów, która nastąpiła w lutym 2016r. Strona pozwana nie mogła też na tamtym etapie ocenić dalszych konsekwencji, w tym dysfunkcji pourazowej stawu barkowego prawego, co dopiero wynikało z opinii biegłego. W zakresie więc części zadośćuczynienia (tj według Sądu Apelacyjnego w zakresie kwoty 15.000zł) wymagalność obowiązku opartą na art. 455§1 kc w zw. z art. art. 14 ust. 1 UOUFGiPBUK oraz art. 481§1 k.c. należało łączyć dopiero z doręczeniem odpisów dokumentów lekarskich dotyczących leczenia barku, a więc z doręczeniem odpisu pozwu jak i wyjaśnieniem zawartym w opinii dalszych negatywnych konsekwencji tego uszczerbku, która powoływała się na wyniki badań usg. Tu trzeba podkreślić, że nawet realizując obowiązek likwidacji szkody po zgłoszeniu (które w tej części nastąpiło przez doręczenie odpisu pozwu) pozwana również musiałaby najpierw dowiedzieć się o uszczerbku i zasięgnąć wiedzy specjalistycznej. Strona powodowa mogła z dokumentacji dołączonej do pozwu ocenić majątkowe skutki urazu barku, jednak odpis opinii wyjaśniającej pełne skutki uszkodzeniu barku, w tym zakres i trwałość urazu, pozwana otrzymała w dniu 15 maja 2018r., co powoduje, że świadczenie kwoty 15.000zł powinno nastąpić do 29 maja 2018r. tj terminie 14 dni od dnia, w którym było możliwe, przy zachowaniu należytej staranności, wyjaśnienie okoliczności dotyczących dodatkowych konsekwencji wypadku. W tym zakresie należało przyjąć naruszenie powołanych wyżej przepisów prawa materialnego. Odsetki za opóźnienie od kwoty zasądzonej tytułem zadośćuczynienia za uszczerbek związany z uszkodzeniem części barkowej powinny więc zostać zasądzone dopiero od dnia 30 maja 2018r. Skutkowało to częściową zmianą na podstawie art. 386§1 kpc punktu I zaskarżonego wyroku, w części dotyczącej odsetek, i oddaleniem powództwa także co do odsetek liczonych od kwoty 15.000 zł za okres opóźnienia od dnia 27 listopada 2015r. do dnia 29 maja 2018r.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 445§3 kc roszczenie o zadośćuczynienie przechodzi na spadkobierców m.in. wtedy, gdy powództwo zostało wytoczone (tak jak w tym przypadku) za życia poszkodowanego. Wstąpienie do sprawy po śmierci poszkodowanego spadkobierców powoda, którzy zgłosili żądanie zasądzenia na swą rzecz musiało zostać uwzględnione albowiem na chwilę orzekania Sądu drugiej instancji roszczenie przeszło na spadkobierców, co jednak nie może prowadzić do obniżenia wysokości zadośćuczynienia (wyrok SN z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 389/10, OSNC-ZD 2012, nr A, poz. 22).

M. M. oraz dzieci J. K., A. M. i J. M. nabyli roszczenie powoda po 1/4 części co oznacza , że każdy z nich nabył roszczenie o zadośćuczynienie w kwotach po 14.750zł (59.000zł/4).

Apelacja nie zawiera żadnych zarzutów pozwalających zakwestionować ustalenia co do wysokości poniesionych kosztów leczenia i rehabilitacji wysokości tej należności i ustalonej daty wymagalności odszkodowani, stąd wobec braku podzielenia zarzutu naruszenia art. 361 k.c., należy uznać także prawidłowość zasądzenia wskazanej w punkcie II kwoty 20887,09 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2017r. do dnia zapłaty, szczególnie, że koszty te mogły być zweryfikowane na podstawie twierdzeń i dokumentów dołączonych do pozwu.

Zarzut więc naruszenia art. 824¹§1 kc w zw. z art. 444 kc nie mógł zostać uwzględniony.

Spadkobiercy nabyli majątkowe roszczenie o zasądzenie odszkodowania na zasadach ogólnych z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 i art. 925 kc Ten stan istniejący na chwilę orzekania również uwzględniono.

Wobec powyższego, uwzględniając stan wynikający ze śmierci powoda oraz opisaną wyżej częściową zasadność środka odwoławczego w odniesieniu do wymagalności zadośćuczynienia w zakresie kwoty 15.000 zł, Sąd Apelacyjny zmienił w tej części na podstawie art. 386§1 kpc zaskarżone orzeczenie, przy uwzględnieniu udziału każdego spadkobiercy Z. M. w spadku wskazanego w powołanym wyżej akcie poświadczenia dziedziczenia.

Ta nieznaczna zmiana rozstrzygnięcia nie mogła spowodować modyfikacji orzeczenia o zasadach rozliczenia kosztach procesu i wysokości tych kosztów. Uwzględniono tylko następstwo wynikające ze spadkobrania. Dalej idącą apelację więc oddalono na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 kpc w zw. z art. 391§1 kpc , przy zastosowaniu §2 pkt 6 i §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

SSA Sławomir Jamróg SSA Paweł Rygiel SSO Izabella Dyka